

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Summae seu Manualis Doct. Navarri

Ávila, Esteban de
Azpilcueta, Martín de

Lvgdvni, 1609

Matrimonium X. de impedimentis quæ impediunt & dirimunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41656

merito tum propter aliqua capitula iuris canonici, tum etiam quia hoc impedimentum non inductum est propter iniuriam, quæ fit matrimonio, per coitum cum cognata coniugis: quandoquidem idem impedimentum oritur ex incestu cum affine, nullo præcedente matrimonio. Super hoc impedimento ut possit cum alia quacumque, præter incestuosam, contrahere, Episcopus dispensare potest, si timetur periculum incontinentiæ; imò iam ex consuetudine non est necessaria dispensatio. num. 75. II. impedimentum est vxoricidium: idem de viricidio, & mariticidio. III. Raptus sponsæ alterius. IV. Proprij filij de fonte susceptio, animo, ne vxor à se debitum possit exigere. V. Presbytericidium. VI. Peccatum, propter quod pœnitentia solemnis iniuncta & facta fuit. VII. Contractus matrimonij scienter cum moniali. num. 74. Iam de impedimentis quæ impediunt & dirimunt.

MATRIMONIUM X.

De impedimentis quæ impediunt & dirimunt: & dividitur in 9. §§.

§. I.

AD *impedimento erroris.* Peccat mort. qui procurat matrimonium, vel sponsalia à se

à se vel ab alio contrahi per errorem, quæ alias non contraherentur. num. 32.

Error personæ aut conditionis, seruilis annullat matrimonium: non tamen error fortunæ. Atque error fortunæ est credere de paupere, quod sit diues, aut de plebeio, quod est nobilis, &c. Error personæ est, credere de vna persona quod sit alia, vt quod sit filius talis regis vel comitis, cum tamen non sit: si autem credatur indeterminate quod sit filius regis vel comitis, vel nobilis, non est error personæ, sed fortunæ vel qualitatis; nec etiam est error personæ, si credatur filius talis regis, vel comitis, & tamen non habeatur cognitio talis regis & talis filij. Error etiam personæ est credere quod sit primogenitus alicuius, cum tamé non sit; & propter spem quam habet, illum successurum in bonis paternis, nubit tamquam primogenito. si verò absolute consentiret in præsentem, valet matrimonium. ibidem.

Error conditionis seruilis est, quo quis credit seruum esse liberam. Vnde peccat mort. seruus contrahens matrimoniū cum libera ignorante statum serui, & matrimonium est nullum. Quod si seruus cum serua contrahat, putans eam liberam, matrimonium est validum. cap. 22. num. 33.

Matrimonium erroneum, si est clandestinum,

finum, propria auctoritate potest dissolui quoad omne: si est publicum, potest separari quoad thorum, propria auctoritate; & quoad cohabitationem, per sententiam iudicis, etiam si dominus servam post matrimonium manumiserit, libero coniuge inscio, & etiam si cum ea libera facta copulam habuerit conjugalem: nisi adsit novus consensus. ibidem.

Si tamen liber rescivit eam esse servam, & tamen consensit in eam saltem per copulam vxorio affectu habitam, non fit validum matrimonium, post Trid. ibid.

Si liber matrimonium ignoranter contraxit cum serua, & nihilominus eam vult habere pro vxore; & illa non vult, matrimonium est nullum: sed cogetur ab Ecclesia, vt consentiat. ibid.

Dominus tradens ancillam suam tanquam liberam, libero credenti eam liberam, videtur manumittere illam. ibid.

Peccat mort. Dominus, qui consentiens matrimonio serui sui, non concedit ei locum ad reddendum debitum. Seruus autem contrahens inuito Domino magis tenetur ad eius obsequium, quam ad reddendum debitum: secus si contrahat eo consentiente. num. 34.

Quamuis Dominus possit vendere seruum suum, qui de eius consensu contraxit
matri

matrimonium, non tamen in regiones tam remotas, vt impediatur vsus matrimonij. nu. 34. Peccat Dominus qui prohibet seruis suis contrahere matrimonium. ca. 14. nu. 2 I.

§. II.

DE *impedimento voti, & ordinis.* Peccat mort. qui post votum simplex castitatis contrahit matrimoniū vel sponsalia; quamuis contraheret animo ingrediendi religionem post contractum. valeret tamen matrimonium quamuis vterque vouisset castitatem. cap. 22. num. 73.

Iste antequam consummet, tenetur ingredi religionem, vt hac via obseruet votum. vnde si consummet etiam ad petitionem alterius, peccat. ibid. cap. 12. nu. 80. vnde contrahendo & consummando committit duo peccata. cap. 12. nu. 80.

Post consummatū verò matrimoniū non peccat reddendo petenti. & hoc non solum petenti formaliter, verum etiam virtualiter, nepe per signa vel alia indicia: peccat tamen quoties petit. poteritque Episcopus dispensare post consummatum matrimoniū vt petat. c. 16. n. 30. & quamuis hac perpetua prohibitio petendi debitum, videatur secundum mentem auctoris comprehendere etiā eum, qui vouit non nubere: ego autem solum
intel

intelligo eam de illo qui vouit continentiam. quoniam votum non nubendi, non aequiualeat voto castitatis.

Et quod dictum est, peccare illum, qui post votum castitatis contrahit matrimonium, animo non consummandi, intelligendum est, nisi contrahat ad euitandam mortem vel infamiam. *ibidem*.

Iste autem, qui contraxit post votum castitatis, non potest mortua prima uxore de nouo contrahere, quamuis iurasset. *c. 22. n. 73.*

Peccat etiam mortaliter qui contrahit cum ea, quam scit vouisse castitatem. *ibid.* & quod diximus de voto, idem dicendum est de iuramento. *ibidem*.

Qui interrogatus, an valeat matrimonium contractum post votum simplex castitatis, respondet, valere; peccat, si persona interrogans est talis quod detur ei occasio peccandi, aliàs non. *ibidem*.

Qui post votum religionis contrahit, peccat, sed poterit debitum petere. *cap. 12. num. 47.*

Matrimonium ratum non consummatum dissoluitur per votum solemne religionis. *cap. 22. num. 21.*

Qui post contractum matrimonium, & non consummatum, vouit religionem, tenetur implere. *num. 27.*

Matri

Matrimonia, vel sponsalia contracta post votum solemne, sunt irrita & nulla. num. 31.

Peccat mort. qui sacro ordine initiatus contrahit, & est excommunicatus, & matrimonium est nullum. nu. 52.

Peccat mort. coniugatus ordinem sacrum suscipiens, in scia vel inuita vxore: fecus si suscipiat ex consensu legitimo vxoris. & erit legitimus, si sit senex, & castitatem voueat. nu. 32. vel religionem ingrediatur. ibidem. 52.

Maritus, cuius vxor fornicata est, ipso non dante causam, potest ingredi religionem. num. 24. Sed ipsa non potest alij nubere, dum ipse vixerit, si matrimonium fuit consummatum inter eos.

§. III.

DE impedimento consanguinitatis intra quartum gradum. *Consanguinitas est propinquitas duarum personarum, quarum una ex altera, vel amba ex eadem descendunt.* cap. 12. nu. 41.

Consanguinitatis gradus necessario & distincte est constitendus vsque ad quartum. cap. 7. nu. 4. & cap. 16. nu.

Consanguinitas intra quartum gradum, impedit matrimonium, & dirimit. Et qui

M m contrahit

contrahit cum ea, quam credit vel credere debet esse suam consanguineam, intra quatum gradum inclusivè, est excommunicatus, nisi excuset eum ignorantia. cap. 22. nu. 42. 43.

Qui verò contrahit sponsalia, peccat mort. sed non est excommunicatus, nisi habeat cum tali consanguinea copulam affectu maritali. cap. 22. nu. 43.

Excommunicatio lata contra consanguineos contrahentes, non comprehendit consulescentes, mandantes, nec aliter consentientes. cap. 27. nu. 51.

Qui credentes se esse cognatos contrahit (cum non sint) peccant mort. & matrimonium non valet, si credebant illud non valere: alias verò sic. cap. 22. nu. 43.

De aliquo gradu aut impedimento prohibito, Levit. 18. habente indecentiam, vide Matrim. VIII.

§. IIII.

DE impedimento affinitatis. *Affinitas est propinquitas duarum personarum, quarum una cum consanguinea alterius copulam habuit completam. Contrahiturque tam per copulam illicitam, quam per licitam perfectam:*

non

non tamen sufficit sola penetratio feminae, nec violatio virginittis, nec alia quavis turpitudò cum muliere facta, sine seminis effusione in eius vas naturale: nec sufficit actus Sodomiticus. Atque affinitas quidem ex copula licita, intra quartum gradum impedit ac dirimit matrimonium. Orta verò ex copula illicita, non extenditur, ultra secundum gradum. Nam reliqui, tertius scilicet & quartus huius postremæ affinitatis gradus, nullo modo impediunt, ita vt post decretum Concilij Tridentini sit validum, & post decretum Pij V. sit licitum. cap. 22. nu. 42.

Affinitatis gradus est necessariò confitendus. cap. 7. nu. 4. iuxta differentiam copulae licitæ vel illicitæ, ex qua talis affinitas oritur. cap. nu.

Qui contrahit scienter cum impedimento affinitatis, peccat mortaliter, & est excommunicatus. Quando verò excuset ignorantia, vide. capit. 22. num. 43. & capit. 27. n. 141. & in hoc Comp. tit. Excom. V I. §. 6. lit. E.

Si verò contrahit sponsalia cum affine, non est excommunicatus, nisi sequatur copula cum affectu maritali. ibidem. An ista excommunicatio comprehendat alios quam contrahentes. vide tit. Excom. V I. §. 6. lit.

DE impedimento cognationis spiritualis. *Cognatio spiritualis est attinentia duarum personarum, qua ex statuto Ecclesiastico oritur per baptismi & confirmationis administrationem, vel susceptionem baptizati, vel confirmati, impediens ac dirimens matrimonium.* Vnde peccat mort. qui contrahit matrimonium cum alia contingente se huiusmodi cognatione spirituali; atque matrimonium est nullum. cap. 22. nu. 36.

Tota cognatio spiritualis redacta est hodie per Trident. ad solam eam, quæ est inter patrinum & baptizatum, patrem & matrem baptizati. & inter baptizantem & baptizatum, & patrem & matrem baptizati. Vnde cessant iam fraternitas, compaternitas, inter baptizantem, & patrinos. & reliqua omnia. Hæc cognationis spiritualis restrictio, intelligenda est etiã in ea quæ oritur ex confirmatione. nu. 36. 37. 40.

Patrini autem baptizati illi soli intelliguntur, qui ad baptizatum de fonte suscipiendum, electi sunt ab iis ad quos spectat. Quod si alij extra designatos baptizatum tetigerint, nullam cognationem spiritualem contrahunt. Quando autem ex negligentia Parochi, vel alterius, vel tempore

tempore necessitatis, nulli patrini designantur, verius esse iudicatur, quod omnes qui tangunt baptizatum, & respondent, contrahunt cognationem spiritualement secundum iura antiqua, siquidem Trident. nil loquitur de hoc casu. capite 22. numero 37. & 39.

Cognatio spiritualis orta ex Baptismo, seu Confirmatione, superueniens matrimonio contracto, non dissoluit, sed tantum impedit petitionem debiti. Pater autem baptizans in necessitate filium coniugis suae potest debitum petere. Pater verò baptizans in necessitate filium fornicarium, non potest contrahere cum eius matre sine dispensatione. cap. 16. num. 34. cap. 22. nu. 40.

Catechismus baptismi est instructio baptizandi solenniter facta à sacerdote de articulis fidei, cum unctione olei antè quàm baptizetur, & unctione Chrismatis post baptismum: ex quo actu, & ex exorcismo ibi facto, oritur alia cognatio spiritualis inter easdem personas, inter quas nascitur ex baptismo, sed minor illa, impediens quidem matrimonium, sed non dirimens. Quae etiam cognatio restricta est post Trident. sicut orta ex baptismo & confirmatione. nu. 40. & 72.

M m 3 Quando

Quando ob necessitatem confertur baptisimus sine solemnitate extra Ecclesiam, tunc contrahitur cognatio spiritualis impediens ac dirimens: quando verò suppletur solemnitas catechismi in Ecclesia, contrahitur cognatio minor impediens tantum. nu. 40.

DE IMPEDIMENTO

cognitionis legalis.

§. VI.

EST propinquitas ex adoptione alicuius in filium, proueniens. Estque triplex. I. Ascendentium vel descendantium, scilicet adoptantis & adoptati, & descendantium eius, quæ nec tollitur dissolutione adoptionis, nec emancipatione. II. Quasi transuersalis, scilicet inter adoptatum, & filios naturales adoptantis durante adoptione, & filio naturali existere in potestate patris, & non aliàs. III. Est legalis affinitas scilicet inter uxorem adoptati, & adoptantis & inter adoptatum, & uxorem adoptantis: & hæc durat perpetuò sicut prima. Quælibet autem harum impedit ac dirimit matrimonium, cap. 22. n. 44. Neque etiam contrahitur inter adoptatam, & matrem adoptiui, nu. 45.

§. VII.

DE IMPEDIMENTO

frigiditatis, furia, amētia, & de maleficio.

§. VII.

IMPO T E N T I A seu frigiditas perpetua impedit ac dirimit matrimonium: non tamen temporaria. Illa verò est *impotentia perpetua, quæ sine miraculo, vel probabili periculo animæ vel corporis, non potest tolli.* Impotentia autem generandi, quæ reperitur in senibus, vel in sterilibus, non impedit. num. 59.

Peccat mort. qui credens se perpetuò impotentem, contrahit matrimonium, vel sponsalia, & contractus est nullus. Idem de contrahente ignoranter, & postea sublata ignorantia vititur matrimonio. ibidem. Possunt tamen conuiuere tanquam frater & soror. nu. 60. & cap. 3. nu. 5. lit. E. Nou. nu.

Qui potens contraxit scienter cum impotente, potest se ab illo separare etiam contra eius voluntatem, quia non est verum matrimonium: vnde non potest coire ad delectationem carnalem, poterunt tamen conuiuere tanquam frater & soror. nu. 60.

Et qui verè maritus est, & non potest

M m 4

semen

552 MATRIMON. X. §. VII.
femen effundere, licitè potest niti ad copulam. ibidem.

Impotentia naturalis perpetua oritur ex frigidityte, & ad hanc reducitur omnis alius naturæ defectus, aut excessus, aut arctio membri, quæ naturalem copulam impediunt. Impotentia autem accidentalis perpetua oritur ex causa accidentali, per maleficium seu fascinationem, ad quam etiam reducitur quodlibet accidentale, quod ex abscissione vel castratione, vel alio artificio oritur, quod vel copulam naturalem vel saltem copulam perfectam impedit: vtraque impotentia dirimit, si est perpetua & inhabilis ad copulam naturalem, vel perfectam. nu. 59.

Maleficium seu fascinationem alio maleficio dissolvere, aut rogare aliquem etiam paratum, vt dissoluat, est peccatum mortale. Licitum est tamen, modis licitis dissolvere maleficium, sicut exorcismis Ecclesiasticis. cap. 11. num. 29. Faciens verò maleficium per res sacras, peccat mort. nu. 32.

Furiosus vel amens, tempore suæ amen-
tia non potest contrahere. cap. 22. nume-
ro 29.

DE IMPEDIMENTO

disparitatis cultus.

§. VIII.

PECCAT MORT. Christianus contrahens matrimonium cum infideli pagana, vel catechumena, nondum baptizata: & matrimonium est nullum.

Peccat etiã m. Christianus Catholicus cōtrahens cum hæretica, vel schismatica: matrimonium tamen valet. num. 48. & 49.

Potest cōiux catholicus discedere à cohabitatione conjugis hæreticæ ad suam hæresim inducentis, non tamen potest cum alia contrahere denuo. nu. 22.

Matrimonium factum vel contractum à infidelibus contra eorū leges, non valet: & multò minùs contractum ab eis contra leges naturales, vt fit quoties cum pluribus quàm cum vna contrahitur. nu. 48. cap. 22.

Matrimonium contractū inter infideles etiam consummatū diuiditur, si alter conuertatur ad fidem: non tamen dirimitur ob solā conuersionem alterius. Nam quamuis conuersus licitè posset separari quoad cohabitationē, melius tamen faceret conuiuendo quouisque spes esset conuersionis: imò non

Mm § potest

potest cū alia contrahere, nisi quando infidelis nollit habitare absque contumelia creatoris, & sine studio pervertendi, vel inducendi ad mortale. Quod procedit etiā si cōtraxerint in gradibus per Ecclesiam prohibitis, dūmodo secundū leges eorū matrimoniū sit validū. Si autē infidelis antequam fidelis cū alia contrahat, cōuertatur ad fidē, tenetur fidelis illam recipere. cap. 22. n. 49.

DE IMPEDIMENTO

criminis vel delicti.

§. IX.

QUANDO possit negari debitū propter adulterium vide tit. Matrimon. X. l. 11.

Peccat mort. maritus qui occidit uxorem propriam in adulterio deprehensam. cap. 15. nu. 3.

Non potest maritus accusare adulterij uxorem, quando ipse etiam adulteratus est, nec quando fuit vim passa: nec quando probabiliter credebatur maritum mortuum: nec quando aliquis ad eam accessit sub specie mariti: nec quando maritus præbet adulterandi occasionem, vel tolerat. cap. 16. nu. 29.

Occisio

MATRIMONIUM X. 333

Occisio coniugis alicuius, causa contrahendi cum eius coniuge, facta utroque machinante, perpetuo impedit ac dirimit; quāvis alter esset infidelis, & patrata sit occisio ad eius conuersionem. Facta verò altero tantum machinante, non sufficit, nisi adulterium interueniat. Facta alio fine quam contrahendi, non sufficit; nec rati habitio occisionis suo nomine facta. Sufficit tamen iussio, vel consilium, cap. 22. numer. 46.

Adulterari scicenter cum coniuge alterius, & contrahere matrimonium, vel dare fidem de contrahendo, impedit ac dirimit: non tamen sufficit datio fidei, nec contractus sine adulterio. Si verò adulterium non sit factum scicenter, sed uterque probabiliter ignorabat, possunt cōtrahere mortuo coniuge, qui impediēbat. Si verò altera tantum pars ignorabat, eius arbitrio relinquitur contrahere vel non: dummodo non rescuerit ante mortem coniugis impediētis; vel, postquam rescuerit, non habuerit copulam. n. 46.

IMPEDIMENTUM Iustitiæ publicæ honestatis: vide titulum Matrimonium. II.

MATRIMONIUM